

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2013-02-18

HSN 1209-1123

Handläggare:
Birger Forsberg
Kajsa Westling

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2013-03-18 , P 17

Yttrande över motion 2012:15 av Paul Lappalainen m.fl. (MP) om att utvärdera konkurrensutsättningen i vården

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att Hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över en motion om att utvärdera konkurrensutsättningen i vården. I motionen föreslår Paul Lappalainen m.fl. (MP) att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att utvärdera effekterna rörande både kvalitet och ekonomi av den konkurrensutsättning som pågått inom hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting och att ett uppehåll i vårdval och upphandling inom nya områden görs tills dess att utvärderingen är genomförd och landstingsstyrelsen tagit ställning till utvärderingens förslag. I motionen föreslås också att landstingsstyrelsen ska återkomma senast den 31 december 2013 med utvärderingen och förslag till förbättringar i system för kvalitetssäkring, uppföljning och organisation.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2013-02-18
Motion 2012:15 av Paul Lappalainen m.fl. (MP)

Förslag till beslut

beslutar

att till Landstingsstyrelsen överlämna förvaltningens förslag

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Motionärerna tar i sin motion upp att Stockholms läns landsting gått längre än något annat landsting när det gäller konkurrensutsättning och privatisering i vården. Detta, enligt motionärerna, utan att göra någon egentlig utvärdering av effekterna på vårdens kvalitet respektive ekonomi. Motionärerna uppger att de från olika håll nåtts av oroväckande signaler att konkurrensutsättningen riskerar att göra vården dyrare, sämre och mer ojämlig. Motionärerna lyfter fram att Stockholms läns landsting köper vård från privata vårdgivare för ungefär en tredjedel av budgeten, jämfört landet

som helhet där motsvarande andel är en tiondel. På tre år har antalet avtal med privata utförare ökat med 35 procent och drygt 60 procent av primärvårdens tjänster levereras av privata aktörer. Motionärerna motiverar sitt förslag till att landstinget ska utvärdera effekterna rörande kvalitet och ekonomi av den konkurrensutsättning som pågått inom hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting, med att landstingets primära uppdrag är att skapa bästa möjliga hälso- och sjukvård, inte att utveckla en vårdmarknad.

Förvaltningen har en fortlöpande uppgift att noggrant följa upp vården och utvärdera dess resultat. Ett antal verktyg och uppföljningssystem finns etablerade sedan länge för detta ändamål. Uppföljning och utvärdering sker kontinuerligt oavsett hur hälso- och sjukvården organiseras.

Folkhälsoenkäter, patientenkäter, data som rutinmässigt registreras i vården, enkäter till vårdgivarna och kvalitetsregister, är några av de välkända källor som används i förvaltningens uppföljning. Vid särskilda skäl genomförs även medicinska revisioner av specifika vårdgivare. Därtill genomförs också särskilda studier av angelägna förändringar i vården, såsom vårdval.

Produktiviteten ökar inom primärvården och insamlade data talar för att en stor del av patienterna har förtroende för hälso- och sjukvården. Det finns ingen information som talar för att tillgängligheten till vården försämrats för enskilda eller grupper i länet. En stor majoritet av patienterna uppger sig också vara nöjda med hälso- och sjukvårdens tillgänglighet i de senaste patientenkäterna. Förvaltningen driver ett kontinuerligt förbättringsarbete för att så kostnadseffektivt som möjligt ständigt kunna leverera bästa möjliga hälso- och sjukvård till länets invånare.

Förvaltningen har låtit utvärdera konkurrensutsättningen av psykiatrivården. I en rapport där verksamhet som drivs privat jämfördes med offentlig drift, fann man att de privata vårdgivarna hade en prisnivå som var 5-6 procent lägre än de offentliga. Vid efterföljande förhandlingar pressades också priserna för de offentliga. Antal patientbesök ökade både för de offentliga och privata vårdgivarna. Det förelåg inga indikationer på att vårdkvaliteten försämrats, att patienttrycket på slutenvården ökat eller att antalet klagomål till Patientnämnden ökade. Denna utvärdering talar för att konkurrensutsättningen sannolikt kan öka produktiviteten i sjukvården utan att kvaliteten försämrats.

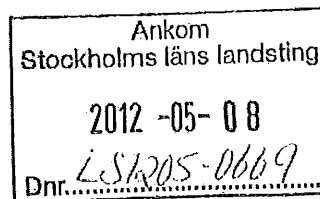
Förvaltningen har också genomfört omfattande utvärderingar av vårdvalet inom husläkarverksamheten. Resultaten från dessa ligger i linje med

ovanstående. Dessutom har dessa utvärderingar inte kunnat finna evidens för att tillgången till vård för patienter med tyngre sjukdomsburda försämrats. Förvaltningen följer fortlöpande utvecklingen av patientströmmar och tillgänglighet för att säkra att alla ges god tillgång till vård på lika villkor.

Ett stort antal mekanismer finns på plats för att följa hälso- och sjukvårdens utveckling i landstinget. Förvaltningen analyserar kontinuerligt vårdens utveckling och har hög beredskap och kompetens för att ständigt styra och förbättra vården utifrån den omfattande information om processer och resultat som genereras av de samlade uppföljningssystemen.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Kitty Kook Wennberg
Avdelningschef

Tryck på paus-knappen! Det är dags att utvärdera konkurrensutsättningen i vården

2012-15
Rote II

Stockholms läns landsting, SLL har gått längre än något annat landsting när det gäller konkurrensutsättning och privatisering i vården. Detta utan att göra någon egentlig utvärdering av effekterna på vårdens kvalitet respektive ekonomi.

Vi har under senare tid och från olika håll nåtts av oroväckande signaler att konkurrensutsättningen riskerar att göra vården dyrare, sämre och mer ojämlik. Vi vill därför klarlägga att konkurrensutsättning och privatiseringen verkligen ger patienterna och skattebetalarna bättre och/eller billigare vård, så som avses.

I rapporten *Vårdmarknad och företagsklimat* beskriver SLL att: "Jämfört med andelen privatproducerad vård totalt sett i Sverige så ligger Stockholm långt över genomsnittet oavsett vårdområde." Samtidigt konstateras i rapporten behovet av en bättre uppföljning och genomlysning av denna marknad. När det gäller landstingens köp av vård står privata vårdgivare för ungefär en tiondel av vårdproduktionen i Sverige. I Stockholm köper landstinget vård från privata vårdgivare motsvarande så mycket som en tredjedel av budgeten. Drygt 3 000 företag bedriver hälso- och sjukvård på uppdrag av SLL, på tre år har antalet avtal med privata utförare ökat med 35%, och idag utförs 60% av primärvårdens tjänster av privata aktörer.

Samtidigt som SLL, i jämförelse med övriga landsting, kommit extremt långt i privatiseringen av vården – och Alliansen ändå fortsätter forcera processen – så visar Eftervalsundersökningen 2010 att en absolut majoritet av medborgarna och skattebetalarna (81%) vill behålla nuvarande nivå eller öka andelen landstingsdriven vård. 42% vill ha mer landstingsdriven vård och endast 19% vill ha mer privat vård.

En enkätundersökning av Novus 2011 visar att många människor upplever att den svenska vården blir alltmer ojämlik. Denna farhåga tycks bekräftas av Socialstyrelsen som pekar på skillnader både ur ett geografiskt men också ett socioekonomiskt perspektiv. Som exempel så har de ojämlika effekterna av Vårdval Stockholm belysts bl a i Läkartidningen.

SNS-antologin *Konkurrensens konsekvenser – vad händer med svensk välfärd* belyser avsaknaden av utvärderingar gällande effektivitet och kvalitet efter privatiseringen av den offentligt drivna välfärden.

Avslutningsvis så är det märkligt att landstinget producerar en rapport med titeln *Vårdmarknad och företagsklimat* som överhuvudtaget inte tar upp patientens perspektiv eller kvalitetsaspekter i vården. Vi menar att, oavsett utförare så är vården till för patienten, inte tvärtom. Landstingets primära uppdrag är att skapa bästa möjliga hälso- och sjukvård, inte att utveckla en vårdmarknad. Därför framför vi nedanstående förslag.

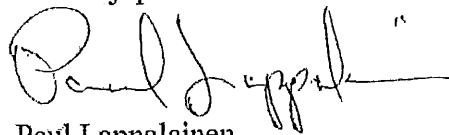
Landstingsfullmäktige föreslås besluta

att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att utvärdera effekterna rörande både kvalitet och ekonomi av den konkurrensutsättning som pågått inom hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting de senaste två mandatperioderna.

att landstingsstyrelsen återkommer senast 31 december 2013 med utvärderingen och förslag till förbättringar i system för kvalitetssäkring, uppföljning samt organisation.

att till dess utvärderingen är genomförd och landstingsfullmäktige tagit ställning till förslagen så görs ett uppehåll i vårdval och upphandlingar inom nya områden av hälso- och sjukvården.

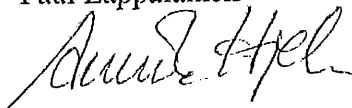
För Miljöpartiet de Gröna

Paul Lappalainen

Marie Åkesdotter

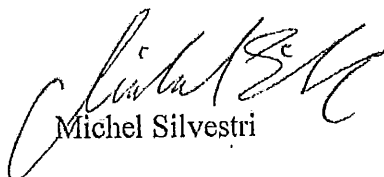

Annika Hjelm

Jakob Dencker

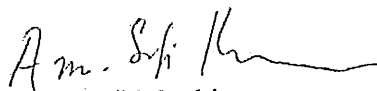
Cecilia Obermüller

Michel Silvestri

Rebwar Hassan

Ann-Sofi Matthiesen

Referenser:

Ojämna villkor för hälsa och vård. Jämlighetsperspektiv på hälso- och sjukvården, Socialstyrelsen 2011

Inge Axelsson, överläkare och medicinprofessor, Läkartidningen 4/2012 resp Newsmill

SNS-antologin Konkurrensens konsekvenser, 2011

Novus, enkätundersökning – Ojämlighet inom vården, 2011

SLL-rapporten Vårdmarknad och företagsklimat, 2012

Jan Halldin, Läkartidningen 38/2010